

Könyvtári órák művészet- és biblioterápiás módszerekkel

Ha visszaemlékezünk gyerekkorunk könyvtári világára, kicsit más képet látunk, mint amelyet a XXI. század diákjai élnek meg nap mint nap. Legtöbben, még az olvasni szeretők is csak villámlátogatást tettünk, gyorsan kiválasztottuk a keresett könyvet, majd a kölcsönzés procedúráján átesve, kimenekültünk a roskadásig telezsúfolt, levegőtlen, gyakran gyéren megvilágított helyiségből, ahol a könyvtáros néni sem erőltette a maradásunkat. Aztán vagy az új könyvtáros személyisége, vagy a könyvtár áthelyezése egy tágasabb, barátságosabb térbe, vagy az igényeinkhez igazított szolgáltatás szépen lassan vagy éppen villámcsapásként bevonzott minket a könyvtárba, és ami a legfontosabb, ott is tartott, sokunkat egy egész életre.

Nekem a könyvtár, az olvasás és írás iránti nagy szerelmet gimnáziumi könyvtárosunk hozta meg. Kamaszként őt egy különleges tanárnak láttam, aki az átlagnál sokkal műveltebb, olvasottabb, érdeklődőbb. Mindig kedvesen fogadott mindenkit, néhány jó szava és ami még ennél is fontosabb, néhány kérdése is volt mindenkihez. Így aztán hamar megismert minket, pontosan tudta, kinek milyen olvasmányt ajánljon, kit hívjon meg a szavaló- vagy a színjátszó körébe. Engem nem zaklatott ilyesmivel, tudta, én csendes típus vagyok, mindenem az olvasás, és szeretek írni, csak úgy magamnak. Ezért aztán formálgattam, alakítottam a könyvek által, hagyta, éljem át az olvasottakat, és amit megélek, megérzek, azt írom meg. Sosem akart beleolvasni, csak figyelte, hogyan válok magabiztos, céltudatos felnőtté.

Aztán tizenhat évi tanítás után magam is elkezdtem egy gyakorló iskola könyvtárában a munkát: a PTE Deák Ferenc Gyakorló Gimnázium és Általános Iskolában. Kezdetben minden időmet lefoglalta a leltározás, az integrált könyvtári rendszer adatbázisának kiépítése, a kötelező könyvtári órák megtartása, az ingyentankönyvek osztása és nyilvántartása. Lassan rutinszerűvé váltak a mindennapi tevékenységek, és szerettem volna valami egyedit, valami különlegeset csinálni. Mivel részemről megvolt a szándék és az ötlet, diákjaink pedig érdeklődéssel fordultak a meghirdetett programok felé, a könyvtár szépen elindult a változás útján.

Projektek, programok, vendégnek hívott elismert pécsi személyiségek sora mutatta, milyen értékek fontosak nekem, nekünk. Úgy éreztem minden tökéletes, mindent úgy teszek, ahogy annak idején a gimiben Vali nénitől láttam. Nemcsak ismeretek sorát adtam át a könyvtárban diákjainknak, de szemléletet is alakítottam. Gondolok itt azokra a programokra, amelyeken lakóhelyünk értékeinek megmutatása volt a cél, vagy olyan kerek évfordulós híres magyarokra, akik nem alkotják a tananyag részét, vagy a megyében élő nemzetiségek megismerésére.

Aztán egyszer megkeresett egy fiatal kolléganő, nem segítenék-e neki egy jótékony célú kézműves vásár megrendezésében, ahol saját készítésű termékeink árát ajánlanánk fel beteg gyerekek számára. Úgy gondoltam, nemes a cél, varrni, kötni, horgolni előbb tudtam, mint olvasni, hála drága jó nagyanyámnak. A siker nagy volt, gyerekek tucatjai jöttek délután tanári irányítás mellett dolgozni, boldogan

szánták rá az időt. Idővel azt vettem észre, jönnek vissza a gyerekek azután is „dolgozni”, hogy megvolt a vásár, a pénzt ünnepélyesen átadtuk a gyerekkórháznak. Élvezték zárt kis közösségünket, ahol a kétkézi munka mellett beszélgetni is lehetett; mindenről, ami bántotta őket, ami miatt szorongtak, amit nem tudtak másnak elmondani. Mi pedig titoktartást fogadtunk, nem kerül ki semmi a csoportból, evvel támogatjuk egymást. És lassan megjelentek a magányos gyerekek, akiknek titka nem kerülhetett a csoport elé, csak négy szemközt volt elmondható. Maradtunk a kézműves tevékenység mellett, az alkotás lett a kerete a lelki megújulásnak. Egy kóbor hangulattól kísérve egy komolyzenei CD-t tettem be, mondván, ne legyen olyan hideg, durva és bántó a csend egy-egy mondat után. Innen kezdve a zenehallgatás találkozásaink része lett. Sokszor csak a pillanatnyi hangulatom adta zeneválasztásomat: éppen havazik vagy olvad, esetleg olvastam valamit, amihez csakis az adott zene illett. A következő lépés már magától jött, felolvastam egy kis részt számomra fontos, életem részét képező művekből, amelyek újabb gondolatokat, történeteket indítottak el. Kedvencem, amikor megpróbálják folytatni a megkezdett történetet, átírják, mindenki hozzátesz egy kicsit, majd összehasonlítjuk az eredeti végkifejlettel. Ez remekül működik mesékkel is, hiszen még elbábozni, eljátszani is lehet a történeteket.

Néhány cím a felhasznált művekből:

Zeneművek:	Antonio Vivaldi: Négy évszak Mozart: Varázsfuvola Smetana: Moldva C. Orff: Carmina Burana J. S. Bach: H-moll Mise Beethoven: IX. Szimfónia Brahms: Magyar táncok Haydn: Évszakok; G-dúr szimfónia; D-dúr „Londoni” szimfónia; Óra szimfónia; Búcsú szimfónia Kodály Zoltán: Pünkösdlő Erkel Ferenc: Bánk bán Liszt Ferenc: A Villa d’Este ciprusai; A Villa d’Este szökőkútjai; Esztergomi mise
Irodalmi alkotások:	Shakespeare – mesék Szabó Magda: Születésnap; Für Elise; Az ajtó Rejtett kincsek nyomában: Baranyai népmondagyűjtemény Benedek Elek meséi Nagy László: Adjon az Isten Meliorisz Béla: Nyár van; Fényes napok; Hiába; Vacsora után; Elégedett vagyok Lackfi János: Felvásárló
Képzőművészeti alkotások:	Raffaello: L’Esterházy – Madonna Leonardo da Vinci: Sziklás Madonna Victor Vasarely képei Evert Collier: Vanitas csendélet hegedűvel

Sokáig azt hittem, összejöveteleink – pontosan zártságuk miatt – a külvilág számára nem is léteznek. Aztán néhány éve megkért iskolánk évkönyvének szerkesztője, írjak egy kis cikket a könyvtárban folyó lelki életről. Nem mertem vállalni. Mit írhatnék arról a bizalomról, amivel megajándékoztak ezek a gyerekek? Ezért át-passzoltam az ötletet néhány végzősre, akik már rágták a fületem egy kis interjúért, meg szeretnék volna írni a könyvtárhoz és hozzám fűződő viszonyukat. A mai napig hálás vagyok nekik, mert így én sosem tudtam volna írni magamról és a kis társaságunkról sem.

Volt olyan eset is, hogy kolléga küldött le hozzám néhány gimnazista fiút, akikkel probléma akadt. Amikor beléptek a könyvtárba csak ennyit mondtak: „munkaterápiára” küldött X tanárnő. Sosem gondoltam így a kézműves foglalkozásainkra, de valóban a kétféle alkotó munka jól működik terápiaként is, mindamellet, hogy nagyvonalú, önzetlen gesztus a végeredménye, az elkészített ajándéktárgyak árával segíteni másokon.

Ezután már magától jöttek az alkalmak a találkozásokra, elég volt valami jót olvasni, mi összejöttünk, hogy beszéljünk róla, illetve egészen másról is. Hallgassunk közösen zenét, mert éppen híres zeneszerző ünnepli születésének kerek évfordulóját, közben fessünk hangulatokat a zenemű részletekre. Volt olyan is, hogy híres festő élete és néhány műve volt a kiindulópontja a beszélgetésnek. A művészetek és a hozzá kapcsolódó beszélgetés, esetleg alkotó munka tette kereké találkozásaink sokszínűségét.

A gyakorlat, a mindennapi próbálkozások leírása után néhány mondatban összefoglalnám, miért is tartom olyan fontosnak könyvtárunk életében ezt a fajta műhelyfoglalkozást, de szívesen hívnám akár szolgáltatásnak is. A kötetlen együttlétek során az önismeret fejlesztése mellett önmagunk elfogadása, a problémák békés, nyugodt megoldásának elsajátítása, a kommunikációs képességek fejlesztése mellett kreativitásuk kiélésére is alkalmat kaptak. Ösztönösen léptünk egyik lépéscsőfokról a másikra, mivel én nem vagyok terapeuta, éppen ezért kis közösségünk alkotásait sem terápiás alkotásokként néztem soha. Egy jó játékként éltük meg, ahol az általam felkínált művekre való reakciókat, gondolatokat, alkotásokat a beszélgetések tették igazán különlegessé. Megéltük az elmúlt években a művészet- és biblioterápia aktív és receptív formáit is.

Kell ennél több, a mai rohanó világunkban, mint megpihenni kicsit egy esztétikus, könyves környezetben? Beszélgetni, alkotni. Megnyugodni és tudni, hogy titkunk az is marad, de már nem nyomja ólomsúlyként lelkünket.

Nyirő Gizella

E-könyves infotár – a Könyvtári Intézet új szolgáltatása

A weboldal (ki.oszk.hu/ekonyvek) *Bevezető* menüpontjára kattintva olvashatjuk:

„Ideje lépni az e-könyvek ügyében: az elmúlt időkből ugyanis olyan mértékben megnőtt az e-könyvek iránti érdeklődés, hogy a kiadói szakembereknek és a könyvtárosoknak mielőbb ki kell találniuk, miként lehet a legeredményesebben kiszolgálni az olvasói igényeket.

E-könyves információtárunk elsődleges célja, hogy válogatott híreket, információkat nyújtson az e-könyvek világáról. Teljességre nem törekszünk, de a látókörünkbe kerülő fontosabb eseményekről, a nemzetközi trendekről, a szaksajtóban megjelenő cikkekről tájékoztatjuk olvasóinkat, és ezen keresztül igyekszünk segítséget nyújtani az e-könyvek könyvtári szolgáltatásának kialakításához.”

Az infotár rendszeresen frissül újabb hírekkel, eseményekkel, egy-egy piaci szereplő szolgáltatásának bemutatásával, az új megjelenésű könyvek ismertetésével, illetve az e-könyvek világáról szóló más információkkal. Reméljük, az oldal segíti a könyvtáros kollégák tájékozódását a témában, és az olvasóknak is megkönnyíti az eligazodást a weben található szolgáltatások között.

Egyesülés az e-könyvekért

Az e-könyv piac szereplői – kiadók, terjesztők, készülékforgalmazók, bloggerek és non-profit szervezetek – úgy érzetik, hogy lassan halad az e-könyvek elterjedése, pedig egyre több kiadvány jelenik meg ebben a formában. Az elektronikus könyvek olvasására alkalmas készülékek (táblagépek, okos telefonok, e-könyv olvasók) használata emelkedő tendenciát mutat. Külföldön az online áruházak már többet adnak el e-könyvből, mint nyomtatottból, de nálunk ez még nem jellemző.

A közös érdek – az e-könyvek használatának elterjesztése – ültette egy asztalhoz az érintetteket. Szerencsére a szervezők gondoltak a könyvtári szolgáltatásokra is, melyek tartalmat jelenthetnek az olvasóeszközök használóinak. Az egyesülés megalkulásakor már az asztal körül ültek a könyvtárak képviselői is: a Magyar Elektronikus Könyvtár támogató MEK Egyesületet, és egyben a MEK-et működtető Országos Széchényi Könyvtár Moldován István képviselte, míg a könyvtárak módszertani központjaként is működő Könyvtári Intézet nevében Bánkeszi Katalin igazgató, az olvasóközönséget és a közkönyvtárakat képviselő Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár nevében Fodor Péter főigazgató írta alá az alapító dokumentumot. További információkat olvashatnak az e-könyves infotár oldalain!